Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

Eduskunnan lakivaliokunnan asiantuntijapyyntö

HE 8/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijakuuleminen Tiistai 10.3.2026 klo 10.00 Teams

Asiantuntija Käräjätuomari Johanna Nevalainen, johanna.nevalainen@oikeus.fi, puh. 029 56 44537

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Helsingin käräjäoikeutta lausumaan hallituksen esityksestä eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 8/2026 vp)

Helsingin käräjäoikeuden lausunnossa keskitytään ehdotuksiin vain siltä osin kuin ne koskevat käräjäoikeutta ja liittyvät sen toimintaan.

Helsingin käräjäoikeus esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Käräjäoikeus toteaa, että esitys on hyvin valmisteltu kokonaisuus, josta käy selkeästi ilmi esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset.

Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä nuorisorangaistuksen käyttöä ja sen vaikuttavuutta. Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää nuorisorangaistuksen asemaa seuraamusjärjestelmässä. Nuorisorangaistussääntelyyn ehdotettavilla muutoksilla pyritään vaikuttamaan siihen, että nuorisorangaistusta sovellettaisiin nykyistä johdonmukaisemmin sellaisiin tapauksiin, joissa sen käyttö on perusteltua ja joissa sille voidaan katsoa olevan erityinen tarve. Helsingin käräjäoikeus pitää esityksen tavoitteita kannatettavina.

Nuorisorangaistustuomioiden määrät ovat olleet melko vähäiset. Nuorisorangaistuksen käytön lisäämistä saattaa lisätä esityksessä ehdotettu nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentäminen kahteen vuoteen, jota Helsingin käräjäoikeus pitää kannatettavana.

Nuorisorangaistuksen käytön lisäämistä johdonmukaisemmin tapauksiin, joissa sen käyttäminen on perusteltua ja joissa sille voidaan katsoa olevan erityinen tarve, saattavat osaltaan lisätä myös esityksessä ehdotetut muutokset rikoslain 6 luvun 9 §:n 3 momenttiin sekä rikoslain 6 luvun 10 a §:n 1 momenttiin.

Esityksen tarkoituksena olisi myös vähentää uusintarikollisuutta puuttumalla intensiivisemmin ja vaikuttavammin nuorten rikolliseen käyttäytymiseen. Tämä voi myös tulevaisuudessa vähentää vankilavuorokausia.

Muutoksilla ei kuitenkaan olisi tarkoitus vaikuttaa siten, että nykyisin painavien syiden vuoksi ehdottomaan vankeuteen tuomittavat alle 18-vuotiaat tulisivat jatkossa tuomituksi nuorisorangaistukseen.

Nuorisorangaistus tulisi esityksenkin mukaan sijoittumaan edelleen ankaruusasteikolla sakon ja ehdottoman vankeuden väliin eikä nuorisorangaistukselle ja muille rangaistuslajeille ole säädetty kaavamaista suhdetta. Esityksen tarkoituksena on myös selkeyttää Rikosseuraamuslaitoksen arviointivelvollisuuden sisältöä. Lisäysten tarkoituksena olisi edistää myös sitä, että erityisesti, jos rikosta epäillään alle 18-vuotiaan tekemäksi, seuraamusselvitys sisältäisi tarpeelliset tiedot ehdotetun rikoslain 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun seuraamusvalinnan tekemiseksi. Helsingin käräjäoikeus pitää tätä kannatettavana.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annettuun lakiin uusi 5 c §, jossa säädettäisiin siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen tulisi tarpeen vaatiessa päivittää seuraamusselvitystä, jos nuoren rikoksesta epäillyn tilanteessa olisi tapahtunut seuraamusselvityksen laatimisen jälkeen muutos, joka vaikuttaisi seuraamusselvityksen sisältöön. Samalla esitetään nykyiseen sääntelyyn lisättäväksi, edellä mainitun lain 8 §:ään, että tuomioistuimen on tarvittaessa varmistettava, että ajantasainen seuraamusselvitys on käytettävissä tuomioistuinkäsittelyssä. Tältä osin Helsingin käräjäoikeus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että seuraamusselvitystä käydään tuomioistuimessa läpi vasta asian pääkäsittelyssä, jolloin tarve mahdolliselle päivitetylle seuraamusselvitykselle tulee ilmi. Mikäli tuomioistuin vasta tässä vaiheessa pyytää ajantasaisen seuraamusselvityksen, viivästyttää se asian ratkaisemista tuomioistuimessa. Jotta varmistutaan siitä, että tuomioistuimella on asiaa ratkaistessaan käytettävissä ajantasainen seuraamusselvitys, tulisi laissa olla maininta siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen tulee toimittaa ajantasainen, päivitetty seuraamusselvitys tuomioistuimeen, mikäli asia on edelleen tuomioistuimessa vireillä. Nuoren rikoksesta epäillyn tilanne saattaa muuttua lyhyessäkin ajassa olennaisesti ja muutoksilla voi olla merkitystä seuraamusharkinnassa.

Helsingin käräjäoikeus kiinnittää lopuksi huomiota myös siihen, että nuorisorangaistuksen käytön lisäämistä voidaan edistää riittävällä lainkäyttöhenkilökunnan kouluttamisella ja tiedottamisella nuorisorangaistuksesta ja sen määräämisestä sekä sisällöstä.

Asiantuntijalausunnon on laatinut käräjätuomari Johanna Nevalainen

Helsingin käräjäoikeus

Sirpa Pakkala
Laamanni

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi käräjätuomari Nevalainen

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Sirpa Pakkala
Laamanni
Helsingin käräjäoikeus
sirpa.pakkala@oikeus.fi